

Valtuustoaloite vaikutusten ennakoarvioiden aloittamisesta ja syventämisestä

Asikkalan tämän kauden kunnan strategian yksi tärkeä osa-alue on ollut vaikutusten ennakoarvioiden mukaan ottaminen kunnalliseen päätöksentekoon. Kuntaliiton mukaan vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun päätösten halutuista vaikutuksista, kun eri päätöksentekoon vaihtoehtoja verrataan samalla viivalla ja perusteellisesti.

Esimerkkinä yhdestä epäonnistuneesta vaikutusten ennakoarvioinnista on sekä Kalkkisten että Länsi-Asikkalan koulujen lakkauttamisen yhteydessä kunnan tekemättä jättämät yritysvaikutusten arvioinnit. Kalkkisissa ne ymmärrykseni mukaa kuitattiin parilla soitolla alueen yrittäjille ja Länsi-Asikkalan koulun lakkauttamisen yhteydessä lakisääteisiä yritysvaikutusarviointeja ei tehty lainkaan. Alueella, jossa on paljon yrittäjiä ja työpaikkoja. Asikkalan yrittäjien lausunto oli kunnan mukaan riittävä. Kunnan tulee kuitenkin pystyä tekemään arviointinsa itse.

Yrityksistä tulee ottaa selvää etukäteen. Niiden liikevaihto ja työntekijöiden määrä, kunnan verotulot tulee tietää.

Monissa kunnissa on laadittu ohjeistus vaikutusten ennakoarvioinnin tekemiseen. Tiedossani ei ole, minkälaisin kriteerein asian valmistelija suorittaa arvioinnin tai minkälainen ohjausprosessi arvioinnin taustalle Asikkalassa on luotu. Täydentäviä tietoja ei päätöksenteon tueksi ole ollut muiden muassa kahdessa edellä mainitussa esimerkissä.

Esitänkin, että Asikkalan kunnassa pyritään pikimmiten kuntastrategian mukaisesti kehittämään vaikutusten ennakoarviointimallit. Niiden puuttuminen voi johtaa isoihin taloudellisiin tappioihin. Esimerkiksi koulut ovat tiedetysti yrittäjillekin tärkeitä. Jos yrittäjät lähtevät lastensa koulutusmahdollisuuksien puuttuessa muihin kuntiin, työpaikkojen ja verojen määrä vähenee.

Olennaista on, että päättäjillä on tiedossa se, miten vaikutusten arviointi on toteutettu ja minkälaisiin taustaoletuksiin se perustuu. Mikä on nykyinen tilanne ja miten eri vaihtoehdot siihen vertaavat. Arvioinnin perustelut tulee avata päättäjille kirjallisesti.

Esimerkiksi yritysvaikutusten arviointimallit voitaisiin kehittää yhdessä Ladecin ja Päijät-Hämeen muiden kuntien kanssa osana työllisyyden hoitoa. Tämä selkeyttäisi päätöksentekoa seutukunnallisesti ja antaisi vahvan signaalin seutumme yrittäjille siitä, että heidän työtään arvostetaan ja että päätöksenteon yritysvaikutukset otetaan aidosti huomioon.

Olennaista on myös ymmärtää, että esimerkiksi yksittäinen koulupäätös ei koskaan ole ainoastaan koululaisia ja opettajia ja sivistystoimea koskettava. Siinä täytyy ottaa mukaan mm. taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset koko kuntaan ja kyseiseen alueeseen. Mitä se tarkoittaa kunnan tuleville verotuloille ja asukkaiden ja työpaikkojen ja yritysten määrälle, koululaisten oppimisen tuloksille ja koululaisten ja perheiden hyvinvoinnille.

Ja tärkeänä lisänä, kun ennakoarvioinnit on tehty, on helppo verrata, toteutuivatko esimerkiksi säästöt ja asukkaiden, työpaikkojen ja verotulojen lisäys kuin myös koululaisten oppimistulokset ja hyvinvointi ennakoarvioiden mukaisesti.

--

Satu Jaatinen